

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Б.д. № 23/к. д. 22/13
Дата ... 22.12.2013

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изм. № 10-00-8 29.11.2013
На Ваш № 23/к. д. 22/2013 г.
от 15.11.2013 г.

ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

С Т А Н О В И Щ Е

ОТ

**ЗИНАИДА ЗЛАТАНОВА -
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР – ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА
ПРАВОСЪДИЕТО**

ПО

КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 22 за 2013 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА
КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 14 ноември 2013 г. съм конституирана като заинтересована страна по конституционно дело № 22 за 2013 г., образувано на 04.11.2013 г. по искане на група народни представители от 42 –то Народно събрание. С посоченото определение и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България, във връзка с чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд, искането е допуснато за разглеждане по същество.

Искането е за установяване противоконституционност на Решението на Народното събрание за налагане на мораториум върху придобиването на правото на собственост върху земя на територията на Република България от страна на чужденци и чуждестранни юридически лица до 1 януари 2020 г. (обн., ДВ, бр. 93 от 25.10.2013 г.).

С приетото на 22 октомври 2013 г. решение Народното събрание възлага на Министерския съвет да приеме всички необходими действия и актове по обявяване на мораториум върху придобиването на право на собственост върху земя на територията на Република България до 1 януари 2020 г. По този начин с решението фактически се налага забрана на всички чужденци и чуждестранни юридически лица да придобиват право на собственост върху земя на територията на Република България в срок до 1 януари 2020 г.

Съгласно чл. 22, ал. 1 от Конституцията на Република България „Чужденци и чуждестранни юридически лица могат да придобиват право на собственост върху земя при условията, произтичащи от присъединяването на Република България към Европейския съюз (ЕС) или по силата на международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България, както и чрез наследяване по закон.” Цитираната конституционна разпоредба изрично препраща към Договора за присъединяване на Република България и Румъния към ЕС, § 3, т. 2 от Приложение 6, Списък по чл. 20 на Протокола относно условията и договореностите за приемането на Република България и Румъния в ЕС. Тези два текста, взети в тяхната съвкупност, определят конституционната рамка на условията за придобиване на право на собственост върху земеделска земя, гори и горска земя от граждани на друга държава – членка на ЕС. Съгласно тези текстове по отношение на гражданите и юридическите лица от държави – членки на ЕС след 1 януари 2014 г. не могат да бъдат налагани никакви ограничения относно придобиването право на собственост върху земеделска земя, гори и горска земя.

Министърът на правосъдието счита, че искането за установяване на противоконституционност на решението на Народното събрание е основателно и следва да бъде уважено.

Относно противоречието на решението на Народното събрание с Конституцията на Република България:

Приетото решение на Народното събрание (НС) противоречи на изрични разпоредби на Конституцията (чл. 5, ал. 4, чл. 22, ал. 1 и чл. 85, ал.3), както и на Договора за присъединяване на Р България към Европейския съюз, към който препраща Конституцията.

Решението на Народното събрание влиза в пряко противоречие с чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, съгласно който международните договори, ратифицирани по конституционен ред,

обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат. Договорът за присъединяването на Република България и Румъния към ЕС отговаря на всички посочени елементи от фактическия състав – има международен характер, ратифициран е по реда на действащата Конституция и е обнародван и влязъл в сила за нашата страна.

По своето съдържание решението на НС не може да бъде изпълнено, защото е взето извън правомощията, които самото НС има по Конституция (чл. 85), т. е. това е акт *ultra vires*. *Първо*, Конституцията не предвижда като правомощие на парламента да приема с *решение* едностранно волеизявление (мораториум), с което да прекъсва или отлага за определен период от време действието на международни договори, които са ратифицирани, обнародвани и влезли в сила за страната. *Второ*, НС не може да задължи Министерския съвет да предприеме „всички необходими действия и актове по обявяване на мораториум”, тъй като самият МС няма такива правомощия по Конституция. *Трето*, НС може със *закон* да денонсира международните договори, по които България е страна, но не и да обявява мораториум по прилагането им.

Безспорно е, че доколкото няма друг ратифициран международен договор по чл. 22 от Конституцията, то изразената воля на НС е във връзка с Договора за присъединяване.

Гражданите на държавите членки на ЕС и на държави - страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство (СЕИП), както и юридическите лица, учредени по техните законодателства, попадат в първата, посочена в чл. 22, ал. 1 от Конституцията хипотеза. В ал. 2 от същата разпоредба е уредена специална процедура за приемане на закона за ратифициране на международен договор - с мнозинство две трети от всички народни представители. С това конституционно изискване е въведена засилена форма на защита на отношенията във връзка с придобиване право на собственост върху земя от чужденци и чуждестранни юридически лица. Не е допустимо НС да приема други актове по различна от предвидената в чл. 22, ал. 2 процедура, с които се регулират тези отношения.

В чл. 85, ал. 3 от Конституцията изрично е предвидено, че ратифицираните от Народното събрание договори могат да бъдат изменяни или денонсирани само по реда, посочен в самите договори, или в съответствие с общопризнатите норми на международното право. Това означава, че не е допустимо, НС чрез едностранно волеизявление да измени Договора за присъединяване на Република България към ЕС и свързания с него Протокол относно условията и договореностите за приемането на Република България и на Румъния в ЕС. Този договор може да бъде изменян само по реда, предвиден в него, т.е., това означава първо, инициране на преговори от правителството на Р България за желаната посока на изменение на договора; второ, постигане на съгласие между всички останали страни членки на ЕС относно обхвата на исканата

промяна; трето, ратифицирането на променения договор от всички държави членки по предвидените в техните конституции процедури. В този смисъл решението на Народното събрание е в противоречие и с чл. 85, ал. 3 от Конституцията на Република България.

Доколкото чл. 22 от Конституцията препраща към Договора за присъединяване на Република България към ЕС, то решението на НС влиза в противоречие и с конкретни негови разпоредби. В чл. 4 от Договора за присъединяване е предвидено, че той се ратифицира от страните в съответствие с конституционните им изисквания. Съответно изменения в договора могат да се извършат само по предвидения ред – постигане на съгласие относно измененията от всички страни членки и тяхното ратифициране по съответния национален конституционен ред.

В тази връзка е налице очевидно противоречие на приетото решение на НС с Договора за присъединяване. Договорът за присъединяване е част от първичното право на Съюза, наред с учредителните договори и договорите за тяхното изменение. Договорът има примат пред националното законодателство както по силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията, така и според принципите на самото право на ЕС.

Съгласно *Приложение VI*: Списък по член 20 на Протокола: Преходни мерки за България е изрично уредено:

„Независимо от задълженията, произтичащи от Договора за създаване на Конституция за Европа, България може да запази в сила, за срок от *седем години от датата на присъединяване*, ограниченията, съществуващи в нейното законодателство към датата на подписване на Договора за присъединяване, по отношение на придобиването на право на собственост върху земеделска земя, гори и горска земя от граждани на друга държава-членка, от граждани на държавите, страни по СЕИП и от юридически лица, учредени в съответствие със законите на друга държава-членка или на държава, страна по СЕИП. В никакъв случай при придобиването на земеделска земя, гори и горска земя гражданин на държава членка *не може да бъде третиран по-неблагоприятно*, отколкото към датата на подписване на Договора за присъединяване или да му бъдат налагани по-големи ограничения в сравнение с гражданин на трета страна” (т. 3 „Свободно движение на капитали”).

Съществувала е възможност, посоченият срок да бъде преразгледан до третата година след датата на присъединяване на България към ЕС, която не е използвана от българските власти. Важно е да се отбележи, че дори и да беше предприета подобна стъпка, то съгласно цитираната ал. 3 възможностите биха били единствено в посока съкращаване или прекратяване на преходния период, но не и удължаване след 1 януари 2014 г.

Изразената в решението на НС воля, да бъде задължен Министерският съвет да приеме всички необходими действия и актове по

обявяване на мораториум върху придобиването на право на собственост върху земя от граждани на държави-членки на ЕС и от юридически лица, учредени съгласно законодателството на тези държави до 1 януари 2020 г. влиза в пряко противоречие с разпоредбите на Договора за присъединяване на Република България към ЕС.

Въз основа на изложените аргументи считам, че искането за установяване противоконституционност на решението на Народно събрание е основателно и следва да бъде уважено.

**ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР – ПРЕДСЕДАТЕЛ
И МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО:**

ЗИНАИДА ЗЛАТАНОВА

